

oktatásunknak s ezen keresztül felsőbb kultúránknak egy nevezetes fejezete ez, melynek adatai messzetekintően nemzeti művelődéstörténelmünk lapjaira valók. A fentemlített célt szolgálja a Főiskola 1932/33. évi történetének eseményeit és adatait előadó, vagyis a jelenlegi állapot sokoldalú és részletes képét megrajzoló lapokon kívül a Főiskola tanári és oktatószemélyzetének, mintegy 140 művésznak és tudósnak (köztük az utóbbi félszázad legragyogóbb művészi neveinek) 1871-től 1933-ig személyi adatok kíséretében egybeállított táblázata, továbbá a Képzőművészeti Főiskola volt növendékeinek betűrendes névsora különféle adatokkal s annak megjelölésével, hogy közülök kik és mikor szereztek rajztanári oklevelet is. Ez a hatalmas tábor, körülbelül 4500 művészi képzésű magyar ifjúnak és leánynak, köztük ma már sok nagyhírű művésznek és körülbelül 3000 okleveles rajztanárnak névsora fényes bizonyíték művészeti kultúránk jelentősége mellett, melyet európai viszonylatban is nagyra nevezhetünk s mely a hazánkat megcsónkító szomszéd népek fölött szerzett és büszkén vallott kultúrfölényünknek nem csekély biztosítéka.

Gy. A.

Gyula Kornis: Die Entwicklung der ungarischen Kultur. Berlin und Leipzig. W. de Gruyter & Co. 1933. 24 lap.

Nyelvünk elszigeteltsége miatt a nagyvilág, sajnos, rendszerint csak akkor vesz rólunk tudomást, ha valamely világnyelven szólunk hozzá. Ezért kell osztatlan örömmel fogadni minden beszédet vagy írást, amely e hazafias felvilágosító munkának szolgálatába szegődik. (Mellesleg: ez figyelmeztet egyúttal nyomatékosan arra, hogy nekünk ma a klasszikus nyelvek mellett az eddiginél nagyobb súlyt kellene vetni az élő nyelvek tanítására és tanulására, nem pedig megfordítva.)

Kornis Gyulának már eddig két nagy munkája jelent meg német kiadásban is: *Ungarische Kulturideale 1777—1848* (1930, XXVIII + 609 l.) és *Ungarns Unterrichtswesen seit dem Weltkriege* (1930, XI + 259 l.), ez utóbbi angol nyelven is, továbbá több kisebb tanulmánya német, francia, illetőleg angol nyelven; útban van *Az államférfi* angol kiadása is. Ezekhez csatlakozik most a címbeli tanulmány, „A magyar közművelődés fejlődéséről“, amely a berlini egyetem magyar intézetének *Ungarische Bibliothek* című sorozatában (szerk. Farkas Gyula) külön füzetként jelent meg. Ebben a szerző jól tagolt hat fejezetben széleskörű tárgyi ismereteinek bőségszarujából csak úgy öntja a történeti adatokat és közművelődési tényeket, megannyi megcáfolhatatlan bizonyítékot a magyarság értéke, létjogosultsága és igaza mellett. A külföldi olvasó elé állítja a magyar fajnak azokat a tulajdonságait, amelyeknek ezeréves fennállását és világtörténeti hivatását köszönheti: fejlett politikai érzékét, politikai és katonai szervezetét, a kereszténységnek befogadását, a nyugati kultúrával való szüntelen kapcsolatát. Majd végigvezeti a közművelődés különböző területein: nyelv, irodalom és költészet, tudomány, oktatásügy és művészet, mindenütt híven utalva a magyar géniusznak marandó és európai szintáján is jelentős alkotásaira. Ennek során a szerző egy

eddig ismeretlen oldalról mutatkozik be: előttünk újak látszó hajlama és tehetsége nyilatkozik meg azokban az érdekes és érdemleges fejtegetésekben (22—24. l.), amelyek az olvasóval megismertetik a magyar zene eredetiségét, hatását a külföldre és a magyar zenei kultúra magas fejlettségét.

Most, hogy ezt az alkotásoktól duzzadó tanulmányt újból elolvastuk, az a benyomásunk, hogy abból mi, magyarok is bőséges okulást és a jövőbe vetett szilárd hitet meríthetünk. Az elfogulatlan külföldi pedig élvezetes előadásban és mintegy dióhéjba szorítva kapja meg mindazt, ami — akarva, nem akarva — a magyarság erkölcsi megbecsülésére fogja kényszeríteni.

Minél több ilyen nemes értelemben vett propaganda-írásra lenne szükség. kf.

Amélie Arató: L'enseignement secondaire des jeunes filles en Europe. Bruxelles, 1934. J. Lebègue & Cie. (312 lap.)

Kétségtelen, hogy a neveléstudomány utolsó évtizedeinek egyik legnagyobb jelentőségű fölismerése az, hogy a nevelésen való gondolkodás alapja csak a nevelésnek mint valóságnak, mint sokféle mozzanatot egységbe foglaló emberi tevékenységnek számbavétele lehet. S amilyen mértékben az erkölcsileg szabályozó értékek, az ugyancsak meghatározónak vélt lélektani törvények s a sorsdöntőnek érzett szociológiai összefüggések helyett maga a nevelés fogalma, a tapasztalatból ismert nevelési valóság vált a neveléstudomány középponti gondolatává, oly mértékben emelkedett a nevelésügyi állapotrajzok értéke is. Akár a neveléstörténet keretébe tartozók, a multro vonatkozók ezek az állapotrajzok, akár azt derítik föl, hogy ma hogyan folyik a nevelés az egyes földrajzilag elhatárolt vagy történelmileg kialakult közösségeken belül, a neveléstudományra nézve egyaránt értékesek, hiszen középponti gondolatának tisztázását, a nevelésnek jobb megértését segítik elő.

Ma, amikor az összehasonlító neveléstudomány még csak alakulóban van, jogos önérzettel utalhatunk arra, hogy magyar nő tollából jelent meg ennek az épülőben levő tudománynak egyik erős, megbízható és finoman kidolgozott pillére.

Arató Amáliát a Fédération des Femmes Diplômées des Universités bízta meg, hogy a leányok középfokú oktatását külön tanulmány tárgyává tegye. E végre a szerző beutazta Európát, sőt rövidebb ideig Amerikában is tartózkodott, hogy személyes tanulmányozás alapján írhasa meg munkáját. A személyes tapasztalásból magyarázható ennek az aprólékos összehasonlítást végző nagy munkának egyik legnagyobb vonzóereje is: a személyekhez és helyekhez kötött emlékek sokasága, az összehasonlításnak az egésze re lényt derítő kicsinységekkel való tarkítása.

A tanulmány bevezetésében a szerző a leányok iskoláztatásának rövid történetét adja, illetőleg azt mutatja be, hogyan fejlődött ki a leányok iskoláztatásának teljesen elhanyagolt és mellékesnek tartott kérdéséből a tanu-